

Sygn. akt I C 276/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w C. (...) I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Nowak

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Nicińska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2014 roku w C. (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki A. K. tytułem zadośćuczynienia kwotę 50.000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 października 2012 r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki A. K. tytułem odszkodowania kwotę 50.000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 października 2012 r. do dnia zapłaty;
3. w pozostałej części powództwo oddala;
4. nakazuje pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w C. (...) kwotę 5.186,93 zł (pięć tysięcy sto osiemdziesiąt sześć złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) tytułem kosztów sądowych, których powódka nie miała obowiązku uiścić;
5. odstępuje od obciążania powódki kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa;
6. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki A. K. kwotę 1.219 zł (tysiąc dwieście dziewiętnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 276/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 lipca 2013 r. powódka małoletnia A. K. reprezentowana przez opiekuna prawnego A. K., wносиła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. (dawniej (...) S.A.) w W. kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę oraz kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 października 2012 r. do dnia zapłaty. Powódka domagała się również zasądzenia na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż w dniu 15 lipca 2012 r. około godziny 1.30 w miejscowości J. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego poniosła śmierć matka powódki P. K. (1). Sprawcą zdarzenia był D. Ł. (1), który w związku ze spowodowaniem go został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w C. (...) z dnia 20 listopada 2012 r. za

przestępstwo z art. 177 §2 k.k. w zw. z art. 178 §1 k.k. na karę 5 lat pozbawienia wolności oraz orzeczono wobec niego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na zawsze. Na skutek apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej A. K., Sąd Okręgowy w C. (...) wyrokiem z dnia 22 marca 2013 r. zmienił zaskarżony wyrok i podwyższył wymiar orzeczonej wobec D. Ł. (1) kary pozbawienia wolności do 7 lat. Sprawca wypadku był objęty ochroną ubezpieczeniową w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów u poprzednika prawnego pozwanego (...) S.A. W dalszej części uzasadnienia pozwu wynika, iż mimo, że w chwili zdarzenia powódka miała zaledwie 8 miesięcy, nie można uznać, aby nie odczuła skutków śmierci swojej matki. Zmarła spędzała z powódką cały swój wolny czas, dbała o nią, opiekowała się, bawiła i zabierała na spacer. Powódka bardzo lgnęła do swojej matki, gdyż czuła się przy niej bezpiecznie. W wyniku zdarzenia, za które odpowiedzialność ponosi pozwany, powódka została tego wszystkiego pozbawiona. W uzasadnieniu pozwu podniesiono także, iż utrata przez powódkę matki w tak młodym wieku, będzie skutkowałą brakiem pomocy w przyszłym wychowaniu oraz wsparcia w okresie dorastania. U dzieci, które będąc w wieku powódki doświadczyły takiej sytuacji pojawia się poczucie sieroctwa, niższej wartości wobec rówieśników oraz dochodzi do zachwiania poczucia bezpieczeństwa. W przypadku powódki ma to o tyle istotne znaczenie, że zmarła P. K. (1) wychowywała ją samodzielnie. Ojciec dziecka nigdy nie interesował się jego losem, nie łożył na utrzymanie powódki, a nawet nie uznał swojego ojcostwa w stosunku do niej. Na skutek zdarzenia z dnia 15 lipca 2012 r. powódka została więc pozbawiona swojego jedyne go rodzica. Wprawdzie w tej dacie nie mogła odczuwać bólu po jego stracie i żałoby w takim znaczeniu jak osoba dorosła, to jednak tego rodzaju negatywne odczucia pojawiają się u niej w czasie późniejszym.

Zdaniem powódki w wyniku śmierci P. K. (1) nastąpiło znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej co uzasadnia roszczenie o odszkodowanie z art. 446 §3 k.c. Z uwagi na młody wiek matki powódki jej rodzice A. i J. K., zdecydowali o przyjęciu wnuczki do rodziny zastępczej aż do ukończenia przez zmarłą szkoły i zdobycia wykształcenia. Matka powódki przed śmiercią została przyjęta do technikum o profilu fototechnicznym, gdzie od września 2012 r. miała rozpocząć naukę. Ponadto P. K. (1) uczyła się wykonywać tipsy, miała w planach zakup urządzenia do tego celu, aby w ten sposób uzyskiwać dodatkowe środki na utrzymanie siebie i córki. W związku z tym, mimo, iż powódka nie pozostawała na utrzymaniu swojej matki, zdarzenie to wywołało uszczerbek majątkowy w jej życiu na przyszłość. Wobec śmierci matki ciężar utrzymania powódki będzie spoczywał na jej dziadkach, którzy sami posiadają kilkoro dzieci i przynajmniej obecnie utrzymują się jedynie z prac dorywczych i świadczeń opieki społecznej. W przyszłości może zatem okazać się, że powódka nie będzie mogła pozwolić sobie na pewne wydatki, jak zakup lepszych przyborów szkolnych czy też na wyjścia do kina lub parku rozrywki. Niezależnie od tego to właśnie zmarła głównie sprawowała nad powódką bezpośrednią opiekę, zajmując się przygotowywaniem dla niej posiłków, karmieniem, sprzątaniami. Obecnie obowiązki te spadły na dziadków powódki, w tym zwłaszcza A. K.. Posiadają oni jednak także własne małoletnie dzieci W. i X., który rozwija się słabiej od swoich rówieśników, przez co wymaga większego nakładu pracy przy wychowaniu i opiece. Tym samym matka zmarłej nie będzie w stanie poświęcić powódce tyle czasu, co P. K. (1). Brak matki może przełożyć się u powódki także na gorszy start do dorosłego życia, w tym mający swoje bezpośrednie przełożenie finansowe.

W zakresie roszczenia o odsetki w uzasadnieniu pozwu wskazano, iż znajduje ono uzasadnienie w art. 481 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...). Termin spełnienia świadczenia w przypadku odpowiedzialności ubezpieczeniowej, uregulowany w art. 14 ustawy wynosi 30 dni od zgłoszenia szkody przez poszkodowanego, zaś w razie trudności z ustaleniem odpowiedzialności ubezpieczyciela ulega wydłużeniu do 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie wszystkich wątpliwości było możliwe, jednakże maksymalnie łącznie do 90 dni od zgłoszenia szkody. Pełnomocnik powódki zgłosił pozwanemu szkodę pismem z dnia 7 września 2012 r. Mimo przedłożenia szeregu dokumentów, a także wyczerpującego opisu okoliczności faktycznych pozwany zajął merytoryczne stanowisko dopiero w dniu 19 października 2012 r. powołując się na nieposiadanie dokumentacji zalegającej w aktach karnych. W związku z powyższym powódka domaga się odsetek od dochodzonych kwot uwzględniając trzydziestodniowy termin na spełnienie świadczenia przez pozwanego oraz siedmiodniowy termin na dotarcie do niego zgłoszenia szkody powódki tj. od dnia 15 października 2012 r.

Pozwany Towarzystwo (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jego rzecz od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany nie zakwestionował przebiegu i skutków wypadku drogowego z dnia 15 lipca 2012 r. w którym zginęła matka powódki. Przyznał również, że ponosi odpowiedzialność gwarancyjną za sprawcę czynu niedozwolonego i prowadził w związku z tym postępowanie likwidacyjne. Pozwany zakwestionował jednak zasadność roszczeń powódki o odszkodowanie i zadośćuczynienie. W zakresie żądania zasądzenia zadośćuczynienie na podstawie art. 446 § 4 k.c. wskazał, iż jest ono wygórowane, wyraźnie sprzeczne z przyjętymi w orzecznictwie kryteriami orzekania o takim świadczeniu oraz odbiega od panujących obecnie warunków społeczno-gospodarczych. Pozwany zarzucił również, że powódka nie wykazała, aby tragiczna śmierć jej matki doprowadziła do negatywnych następstw w jej psychice, które utrudniałyby jej normalne funkcjonowanie, że doznany wstrząs psychiczny doprowadził do rozstroju jej zdrowia, a w szczególności, że stan ten trwa nadal mimo upływającego czasu. Powódka nie udowodniła również, że korzysta z pomocy psychologa i że taka pomoc była jej potrzebna. Pozwany podniósł także brak podstaw do uwzględnienia żądania powódki w zakresie odszkodowania za pogorszenie jej sytuacji życiowej. W tym kontekście wskazał, iż powódka nie wykazała, aby na skutek śmierci matki jej stopa życiowa uległa obniżeniu. Zmarła nie pracowała, nie osiągała żadnych dochodów i nie wypracowała prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Powódka jeszcze za życia P. K. (1) znajdowała się w rodzinie zastępczej swoich dziadków i stan ten obecnie nie uległ zmianie. Sytuacja materialna powódki nie uległa więc żadnym zmianom. Niezależnie od powyższego, pozwany z ostrożności procesowej zarzucił niezasadne przyjęcie w pozwie początkowej daty naliczania odsetek od kwoty zadośćuczynienia. W ocenie pozwanego skoro wysokość tego świadczenia jest ostatecznie ustalana przez Sąd, według stanu istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, to przyznanie odsetek jest uzasadnione dopiero od chwili wyrokowania.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 15 lipca 2012 r. w miejscowości J. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego poniosła śmierć matka powódki P. K. (1). Kierujący samochodem osobowym O. (...) o nr rej (...) D. Ł. (1), znajdując się w stanie nietrzeźwości (2,72 ‰ alkoholu we krwi) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że jadąc drogą publiczną nie zachował szczególnej ostrożności poprzez nie dostosowanie prędkości do istniejących warunków drogowych oraz nienależytą obserwację przedpola jazdy. W konsekwencji nie dostrzegł poruszającej się prawidłowo poboczem P. K. (1) i potracił ją kierowanym przez siebie pojazdem. Na skutek odniesionych obrażeń matka powódki zmarła w dniu 19 lipca 2012 r.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2012 r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w C. (...) skazał D. Ł. (2) za czyn z art. 177 §2 k.k. w zw. z art. 178 §1 k.k. na karę 5 lat pozbawienia wolności. Wobec sprawcy orzeczono również środki karne – zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na zawsze oraz podanie wyroku do publicznej wiadomości. Na skutek apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej A. K. Sąd Okręgowy w C. (...) wyrokiem z dnia 22 marca 2013 r., sygn. akt (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższył wymiar orzeczonej wobec D. Ł. (1) kary pozbawienia wolności do 7 lat.

W czasie zdarzenia D. Ł. (1) był objęty ubezpieczeniem z tytułu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkodę powstałą w związku z ruchem tych pojazdów w (...) S.A., którego następcą prawnym jest pozwany Towarzystwo (...) S.A. w W..

/okoliczności bezsporne, dowód: odpis wyr. SR w C. (...) z 20.11.2012 r. wraz z uzasadnieniem k. 80-85, odp. wyr. Sądu Okręgowego w Częstochowie z 22.03.2013 r. wraz z uzasadnieniem k. 86-88, odpis skrócony aktu zgonu k. 76/

P. K. (1) urodziła się (...) z małżeństwa J. K. i A. K.. Małoletnia powódka A. K. jest córką P. K. (1). Urodziła się w dniu (...) w C.. Ojciec biologiczny dotychczas nie uznał ojcostwa, ani nie toczyło się również postępowanie o ustalenie jego ojcostwa.

Matka powódki w 2009 r. ukończyła szkołę podstawową, a w 2012 r. uzyskała wykształcenie gimnazjalne. W tym samym roku złożyła wniosek o przyjęcie do Techniku Nr 11 w C. do klasy o profilu fototechnicznym.

P. K. (1) z racji młodego wieku nie podejmowała zatrudnienia i nie osiągała żadnych dochodów. Pozostawała na utrzymaniu swoich rodziców J. i A. K.. Po urodzeniu powódki postanowieniem z dnia 16 marca 2012 r. Sąd Rejonowy w C. (...) orzekł o jej umieszczeniu w rodzinie zastępczej u dziadków, którzy utrzymywali ją oraz jej matkę P. K. (1).

Poza P. K. (1) jej rodzice posiadają jeszcze troje dzieci P. (ur. (...)), W. (ur. (...)) i X. (ur. (...)). P. K. (2) na przełomie 2011 i 2012 r. wyprowadziła się od swoich rodziców i zamieszkuje w C.. W dalszym ciągu uczy się, jej partner pracuje jako doręczyciel przesyłek w In P..

/kserokopia odpisu zupełnego aktu urodzenia k. 102, kserokopia świadectw ukończenia szkoły podstawowej i gimnazjum k. 112-113, zaświadczenie o zdanim egzaminie gimnazjalnym k. 114, podanie o przyjęcie do pierwszej klasy technikum –k. 115, odpis post. SR w C. (...) z 16.03.2012 r. V. N. 82/12 – k. 64, odpisy aktów urodzenia znajdujące się w aktach szkody w zał., zeznania A. K. k. 244 – 245, P. K. (2) k.177 /

W chwili wypadku powódka miała niespełna 10 miesięcy. Rozwijała się prawidłowo, nie chorowała na choroby przewlekłe. Przed zdarzeniem opiekę nad nią sprawowała P. K. (1), korzystając w tym zakresie z pomocy swoich rodziców, w tym głównie matki A. K.. Matka powódki spędzała z nią czas, bawiła się z nią, karmiła ją. W momentach kiedy przebywała na zajęciach szkolnych powódką zajmowała się jej babcia. Pomiedzy powódką i P. K. (1) istniała silna więź emocjonalna charakterystyczna dla relacji dziecka w okresie niemowlęctwa i matki. W okresie bezpośrednio po śmierci P. K. (1) powódka była niespokojna, budziła się, płakała w nocy. W późniejszym czasie jej stan wrócił do normy. Rozwija się prawidłowo, jest sprawna ruchowo. Od śmierci matki małoletnia pozostaje pod opieką swoich dziadków, głównie A. K., którą utożsamia ze swoją matką.

/dowód: opinia sądowo – psychologiczna k. 199-202, zeznania A. K. k. 244-245, P. K. (2) k. 177-178, U. W. k. 178-179/

Opiekunowie prawni powódki mają obecnie 44 i 41 lat. W związku z wykonywaniem obowiązków rodziny zastępczej otrzymują świadczenie z opieki społecznej w kwocie 660 zł. A. K. nie pracuje, gdyż sprawuje opiekę nad powódką oraz swoimi małoletnimi dziećmi W. i X.. J. K. jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku, podejmuje prace dorywcze, z których osiąga wynagrodzenie około 1.600 zł miesięcznie. Jest zobowiązany do łożenia alimentów na rzecz swoich dzieci w kwotach po 250 zł miesięcznie. Środki te są wypłacane rodzinie z funduszu alimentacyjnego. Ponadto A. i J. K. korzystają z zasiłków rodzinnych na W. i X. K. w kwotach po 106 zł miesięcznie. Ojciec powódki nie uczestniczy w jej wychowaniu i nie przekazuje na jej utrzymanie żadnych środków.

/dowód: zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy w C. – k. 62, Decyzja Starosty (...) z dnia 24.04.2012 r., Decyzje (...) w K. – k. 66-68, zeznania A. K. k. 244 – 245, U. W. k. 178 v. /

W związku ze śmiercią P. K. (1) pozwany prowadził postępowanie likwidacyjne, zainicjowane pismem pełnomocnika powódki i pozostałych najbliższych krewnych zmarłej z dnia 11 września 2007 r., doręczonym w dniu 14 września 2012 r. Pozwany w odpowiedzi na pismo z dnia 11 września 2012 r. zwrócił się o przedstawienie dalszych informacji mających stanowić podstawę do wypłaty świadczeń. W kolejnym piśmie (z dnia 10.10.2012 r.) zwrócił uwagę na potrzebę zapoznania się z materiałem dowodowym znajdującym się w aktach sprawy karnej prowadzonej przeciwko D. Ł. (1), wskazując, że wypłata świadczeń na rzecz powódki nie jest możliwa w terminie 30 dni od zgłoszenia szkody. Ostatecznie pozwany nie wypłacił na rzecz małoletniej powódki żadnej kwoty tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia, wskazując w piśmie z dnia 19 października 2012 r. na brak podstaw do uwzględnienia tych roszczeń.

/dowód: kserokopie dokumentów zgromadzonych w aktach szkody – w zał., kopie pism dotyczące zgłoszenia szkody i wypłaty świadczeń k. 89-101, 122/

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszym procesie bezspornym było, że pozwany, jako ubezpieczyciel sprawcy czynu zabronionego, ponosi odpowiedzialność cywilną za skutki wypadku drogowego, w wyniku którego poniosła śmierć matka powódki. Bezspornym było również, że P. K. (1) w żadnym stopniu nie przyczyniła się do zaistnienia tego zdarzenia. Spór dotyczył natomiast tego czy na gruncie niniejszej sprawy zaistniały przesłanki z art. 446 § 3 i § 4 k.c. uprawniające powódkę do uzyskania świadczeń w postaci zadośćuczynienia i odszkodowania z powodu istotnego pogorszenia się jej sytuacji życiowej.

Zgodnie z art. 446 § 3 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego poszkodowanego, który poniósł śmierć wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, od zobowiązanego do naprawienia szkody stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Zgodnie natomiast z art. 446 § 4 k.c. sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego, który poniósł śmierć wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania określonego w art. 446 § 3 k.c. Roszczenie o zadośćuczynienie ma na celu kompensację doznanej krzywdy, tj. złagodzenia cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej. Na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011r. z uzasadnieniem, III CSK 279/10, LEX nr 898254; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2013r., IV CSK 87/13, LEX nr 1383297)

Dodanie art. 446 § 4 k.c. wzmacnia wykładnię art. 446 § 3 k.c. wiążącą funkcję tego przepisu z ochroną majątkową. Nie należy jednak zapominać, iż ustawodawca pozostawił w art. 446 § 3 k.c. w dalszym ciągu określenie o „stosownym” odszkodowaniu, a zatem odszkodowaniu, które mimo charakteru majątkowego często nie daje się ściśle matematycznie wyliczyć. Odszkodowanie to jest świadczeniem „stosownym”, przy określaniu jego wysokości nie można więc brać pod uwagę rachunkowego wyliczenia strat poniesionych przez poszkodowanego na skutek nieotrzymania części zarobków zmarłego, która przypadła na poszkodowanego w czasie jego życia, co może być rekompensowane w drodze renty z art. 446 § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2007r., I CSK 465/06, LEX nr 327917; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r., III CZP 76/10, LEX nr 604152).

Natomiast zasadnicza różnica między zadośćuczynieniem a „stosownym” odszkodowaniem, przejawia się w tym, iż zadośćuczynienie obejmuje rekompensatę krzywdy moralnej, a więc krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby. Z kolei sam ból, poczucie osamotnienia, krzywdy i zawiedzionych nadziei po śmierci osoby bliskiej, nie stanowią podstawy do żądania odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c., ale jeśli te negatywne emocje wywołały np. osłabienie aktywności życiowej, to – nawet bez szczegółowego dociekania konkretnych zdarzeń lub stopnia ich prawdopodobieństwa – można na zasadzie domniemań faktycznych przyjąć, że pogorszyły one dotychczasową sytuację życiową osoby z najbliższego kręgu rodziny zmarłego. Użyty w art. 446 § 3 k.c. zwrot „znaczne pogorszenie sytuacji życiowej” należy odczytywać w szerszym kontekście uwzględniającym np. takie przesłanki jak utratę oczekiwania przez osobę poszkodowaną na pomoc i wsparcie członka rodziny, których mogła zasadnie się spodziewać. „Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej” obejmuje nie tylko obecną sytuację materialną, lecz także utratę realnej możliwości polepszenia warunków życia i realizacji planów życiowych. Pogorszenie to musi mieć charakter obiektywny, decydujące nie są więc subiektywne odczucia pośrednio poszkodowanego, ale kryteria obiektywne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010r., I PK 88/10, LEX nr 737254; wyrok Sądu

Apelacyjny w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010r., I ACa 178/10, LEX nr 715515; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 lipca 2013r., I ACa 503/13, LEX nr 1363340).

Niewątpliwie pod pojęciem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w rozumieniu przedstawionym powyżej mieści się utrata osób bliskich, na których pomoc i wsparcie mogłaby powódka liczyć w dalszym życiu, a której to pomocy można oczekiwać po rodzicach, nawet jeżeli powódka jako dziecko może nie w pełni jeszcze ogarniać swoją świadomością ogrom poniesionej straty (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2007r., V CSK 459/06, LEX nr 277273).

Negatywne następstwa śmierci matki powódki w zakresie majątkowym związane są z utratą materialnego oparcia z jej strony w postaci możliwości tworzenia podstaw do samodzielnego życia, w odniesieniu do uzyskania wykształcenia, zawodu, warunków bytowych, rozwijania uzdolnień i osobowości. Utrata rodzica dla małoletniego dziecka wpływa bowiem nie tylko na jego aktualne położenie, ale też na jego widoki na przyszłość. Powódka nie będzie mogła już liczyć na opiekę i pomoc matki w formie dbałości o jej osobę, zapewnienia jej bezpieczeństwa, w wyborze właściwego leczenia w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, osobistego wsparcia związanego z wyborem szkoły, studiów, zawodu, sposobu spędzania wolnego czasu, a także w innych sytuacjach pojawiających się w życiu dorastającego dziecka. Mimo, że w chwili zaistnienia zdarzenia matka powódki nie uzyskiwała żadnego dochodu, można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że gdyby żyła po zdobyciu wykształcenia byłaby w stanie zapewnić powódce lepsze warunki bytowe i materialne. Należy podkreślić, iż opiekunowie prawni A. i J. K. posiadają dwoje własnych małoletnich dzieci w związku z czym nie będą w stanie zagwarantować powódce takich warunków jakie zapewniłaby jej matka po rozpoczęciu wykonywania przez nią pracy zarobkowej. Ponadto, jak wynika z opinii biegłej z zakresu psychologii, którą Sąd w całej rozciągłości podzielił, w miarę dorastania powódki katalog jej potrzeb życiowych będzie ulegał zmianie i nie wszystkie z nich będą mogły zostać zapewnione w warunkach nawet najlepiej funkcjonującej rodziny zastępczej. Niezależnie od powyższego, matka powódki była jedynym rodzicem, który sprawował nad nią opiekę. Rodzicielstwo ojca nie zostało bowiem prawnie ustalone, a on sam w chwili obecnej nie przejawia zainteresowania powódką, nie partycypuje w kosztach jej utrzymania i nie uczestniczy w jej wychowaniu.

Ze wskazanych przyczyn Sąd uznał za zasadne określenie wysokości odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki na kwotę 50.000 zł. Z uwagi na niespełnienie tego świadczenia w jakiegokolwiek części oraz brak przyczynienia się zmarłej do zaistnienia zdarzenia w wyniku, którego poniosła śmierć Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki całość wskazanej wyżej kwoty. Należy ponownie podkreślić, że fakt, iż P. K. (1) do chwili śmierci nie uzyskiwała żadnego dochodu i nie utrzymywała powódki, nie wpływał na zasadność roszczenia o odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że P. K. (1) osiągała przeciętne wyniki w nauce, przejawiając przy tym chęć dalszego kształcenia i zdobycia zawodu. W związku z tym uzasadnione jest przekonanie, że w przyszłości byłaby w stanie zapewnić powódce życie na wyższej stopie niż będzie to miało miejsce w przypadku opieki sprawowanej przez dziadków. Pozwany nie przedstawił żadnych dowodów, które prognozę tego rodzaju byłoby w stanie skutecznie podważyć.

Śmierć matki wpłynęła również niekorzystnie na stan emocjonalny powódki., choć w jej sytuacji, z racji wieku w jakim się wówczas znajdowała, odbyło się to inaczej niż w przypadku osoby dorosłej czy też dziecka w starszym wieku. Pomiedzy powódką a jej matką istniała charakterystyczna dla tego etapu rozwoju dziecka więź emocjonalna, która w wyniku śmierci P. K. (1) została przerwana. Jak wynika z przeprowadzonych dowodów tuż po zdarzeniu powódka była niespokojna, budziła się w nocy, płakała. Zerwanie więzi z matką było więc dla niej przeżyciem traumatycznym, odczuwalnym w sposób charakterystyczny dla wieku, w którym się wówczas znajdowała. Obecność babci, nawet ciągła nie była w stanie zagwarantować komfortu psychicznego jaki zapewniała matka samą swoją obecnością. Nie ma żadnych dowodów z których można byłoby wyprowadzić inne wnioski co do relacji matka dziecko.

Z drugiej jednak strony powódka w wieku niespełna 10 miesięcy nie miała jeszcze świadomości bycia członkiem rodziny w takim znaczeniu, jak starsze dzieci czy osoby dorosłe. W jej przypadku nie wystąpiły więc przeżycia charakterystyczne dla osób w bardziej zaawansowanym wieku. Nie potrzeba wiadomości specjalnych, aby stwierdzić, iż powódka z racji młodego wieku nie nabyła wspomnień, które mogłyby w przyszłości potęgować negatywne uczucia

związane z utratą najbliższej jej osoby. W niekwestionowanej przez strony opinii biegłej wskazano, iż wiek dziecka szczególnie podatny na traumę zerwanej więzi z matką to wiek 3-4 lat. Powódka w chwili zdarzenia wieku takiego nie osiągnęła, stąd też należało uznać, iż jej doznania psychiczne związane ze śmiercią matki nie uzasadniały zasądzenia zadośćuczynienia we wskazanej w pozwie kwocie 100.000 zł. W tym kontekście należy też zwrócić uwagę, iż po początkowych negatywnych doznaniach stan powódki uległ poprawie. Obecnie, jak wskazują wnioski wynikające z opinii biegłej, znajduje się w dobrej kondycji psychofizycznej, posiada poczucie bezpieczeństwa, nie odczuwa lęku w stosunku do nieznanymi jej osób i nowych sytuacji, rozwija się prawidłowo. Powódka utożsamia babcię ze swoją matką, tak ją traktuje i w taki sposób się do niej zwraca.

W świetle powyższych okoliczności Sąd uznał, że odpowiednią sumą pieniężną tytułem zadośćuczynienia na rzecz powódki za śmierć jej matki jest kwota 50.000 zł. Ma ona wymierną wartość ekonomiczną na tle obecnie istniejących stosunków społeczno – gospodarczych. W pozostałym zakresie Sąd oddalił żądanie oparte na podstawie art. 446 § 4 k.c. uznając, że w realiach niniejszej sprawy kwota 100.000 zł byłaby nadmiernie wygórowana.

Źródłem roszczeń dochodzonych przez powódkę jest czyn niedozwolony, za który pozwany ponosi odpowiedzialność gwarancyjną. W związku z tym mimo, że roszczenia odszkodowawcze podlegają weryfikacji przez Sąd orzeczenie wydane w niniejszej sprawie nie ma charakteru konstytutywnego tylko deklaracyjny. W związku z tym wymagalność roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie za krzywdę następuje zaś co do zasady po wezwaniu zobowiązanego przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia (art. 455 § 1 k.c.). Od tej chwili biegnie więc termin do naliczania odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia (art. 481 §1 k.c.). Wyjątek od powyższej zasady stanowią m.in. przepisy art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Wynika z nich, że zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Jedynie w sytuacji, gdy wyjaśnienie w tym terminie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Powódka, działając przez pełnomocnika wezwała pozwanego do zapłaty odszkodowania i zadośćuczynienia pismem wysłanym na adres pozwanego w dniu 11 września 2012 r. (k. 89), które dotarło do niego w dacie 14 września 2012 r. W tej sytuacji żądanie powódki zasądzenia ustawowych odsetek od kwot odszkodowania i zadośćuczynienia od 15 października 2012 r. było uzasadnione. W ocenie Sądu odpowiedzialność pozwanego i wysokość dochodzonych obecnie przez powódkę roszczeń uzasadniała bowiem wypłatę odszkodowania w terminie 30 dni od ich zgłoszenia.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowią przepisy art. 822 § 4 k.c., art. 466 § 3 i § 4 k.c. a w zakresie odsetek ustawowych art. 481 § 1 i § 2 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2, § 4 ust. 1 i § 5 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Na koszty procesu poniesione w toku postępowania przez powódkę składały się koszty zastępstwa procesowego – 3.600 zł oraz opłaty od pełnomocnictw – 34 zł. Pozwany poniósł koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł oraz uiścił opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł. Łącznie koszty procesu poniesione przez obie strony wyniosły więc 7.251 zł.

Powódka wygrała proces w 66,7 %. Po stosunkowym rozdzieleniu kosztów pozwany winien więc zwrócić jej kwotę 1219 zł

Postanowieniem z dnia 11 października 2013 r. powódka została w całości zwolniona od kosztów sądowych (k. 130). W związku z tym od chwili wszczęcia procesu Skarb Państwa poniósł koszty w postaci opłaty od pozwu (7.500 zł) oraz wydatków na opinię biegłego (279 zł). Łącznie koszty sądowe z tego tytułu wynoszą 7779 zł.

Stosownie do wyniku procesu Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w C. (...) kwotę 5.186,93 zł tytułem kosztów sądowych, których powódka nie miała obowiązku uiścić.

Mając na uwadze aktualną sytuację życiową powódki i charakter niniejszej sprawy, Sąd na podstawie art. 113 ust. 4 u.k.s.c. odstąpił od obciążania jej kosztami sądowych w części, w której przegrała proces.